سنوورداریی وشەسازییەکانی شیعر لای یونس ڕەزایی ... ئیسماعیل بابانی

ئەمن سەرەتا حەز دەکەم ئەوە بڵێم نە شاعیرم و نە نووسەر، بەس وەکو خوێنەرێکی شیعر سەودایەکی زۆرم هەیە بە هەموو ئەو شاعیرو شیعرانەی وەستانی بۆ دەکرێت، جارانێك دەگەڕێم ئەو قەناعەتەی کە دنیا جوانەکانیشمان وێرانن و ئەمەی کورد هەر بەدبەختی و پاشکەوتەییمان بۆ ماوەتەوە، ئەم قسەیەش کە دەکەم دەزانم کێشەی ئەمەی خوێنەران زۆر قوڵە، کە ناتوانین قوڵ بە جیهانی شیعرەکاندا ڕۆبچین، ئەوەی کە پشت بە بەهرە دەبەستێت لە هەموو ژیانیدا زۆر بە هەڵەدا دەچێت لە برەوی داهێنان نزیک بێتەوە، چونکە کانی بەهرە زیاتر لەسەرەتاکانی نووسیندا بۆ شاعیر دێت، ئەنجا دەبێت کار لەسەر (تەکنیك- هونەرکاریی) بکات بۆ خۆ سازاندن لەسەر ستایڵێك هاوتەبا بێت لە زانینی چۆنییەتی بەکارهێنانی دەستەواژەو زاراوەکان.

لەبەردا قسە لەسەر بەشێکی تەجروبەی شیعریی زۆر بەڕێز کاک یونس ڕەزایی دەکەم وەك نموونە، من کە چاوم خشاند بە بەرهەمە شیعرییەکانی نزیکەی ٣ ساڵی ئەم شاعیرەدا بۆم دەرکەوت نەك هەر کەموکورتی لە چۆنییەتی بەکارهێنانی زمانی کوردیدا لای ئەم شاعیرە هەیە، بەڵکو تەنیا لە خولگەی کەمێکی زاراوەیەك دەسووڕێتەوەو لەو قەناعەتەشدام گەر ئەو زاراوانە لە شیعرەکانی دەربکرێت زۆر کلۆر دەردەچن.

زاراوەکانیش ئەمانەن:

((وڵات و نیشتمان، ئاڵا، شیعر، ئاور، گورگ، با- نا، ون، سەرباز، باران ، دەریا، گوللـــه))

بەڵێ ئەم سنووردارییە دەستی شاعیر دەگرێت لە داهێنان، وەك چۆن مەلی خەیاڵی بە سنوور دەفڕێت، هەرواش دەبێت توانای وشەسازیی شاعیر هەمیشە جیاواز و لە نوێبوونەوەدا بێت، ئەم خولانەوەیە لە بازنەی ئەو چەند زاراوەیەدا دنیابینی شاعیریش زۆر سنووردار دەکەن.

جا لەبەردا بۆ پاڵشتی ئەم گوتەیە ئەوا هەر لە ناو شیعرەکانی شاعیرەوە نموونەکان دەهێنینەوەو شەش شیعری ماوەی ٣ ساڵی شاعیر دەکەینە مەیدانی تاوتوێکردنەکەمان، خۆزگە کاک یونس وەڵامی ئەم

خاڵەشی دەداینەوە، تا بمانزانیایە چەن بەئاگا لەو کەلەنە ئەو هەموو شیعرەی هەر بەو کەرەسانە نووسیوە؟ وشەکانیش خەت بەژێردا دەهێنین تا زیاتر تەرکیزی خوێنەر بکەوێتە سەر دووبارە بوونەوەکانیان.

شیعری یەك:
(نازانم لە کوێ بدۆزمەوە ..ئەو باڵەی … بەشێک لە ئاسمانی تێدا …ونتر)
زاراوە دووبارەکان:

پەنجەکانت وڵاتێکی بێ ناو نیشانن
ئەو نیشتمانەی تۆ
بێ ون بوون لە ناونیشانی تەڵەی دەریا دا
گورگانەدا
کچانی لە شیعرم دا.
بە سەربازێکی ونەوە
وە ئاڵا دەشکێتەوە
لە بادا
بە وڵاتیی دارەکان
لە باران

شیعری دوو:
(کاتژومێری سیفری ئاور)
زاراوە دووبارەکان:

شیعر چی بەسەر
سەربازانی بێ ناو
گەمەی ئاور
زیاتر نا
پاشگەز دەبمەوە لە باران … نا
لە گورگ نا
بە با..دا
بە دوای باران دا
بە گورگێک دەسپێرم
لە هەڵەڵتی … گوللەدا
زمان…بە با..دا
ڕەوە گورگێک
لە سەر ئاڵا یەکی کەون

شیعر چ ف□کی بایە
پۆتینەکانتان ون کرد
هێڵی ئەو شیعرەی

شیعری سێ:
(سروودی شاربەدەرێک)
زاراوە دووبارەکان:

قەتیسی با
لە بەرۆکی دەریا
ئاڵا یەک هەڵکەم
کوێرە رێیەکی دەریا
گۆڕم دا ون
دەریا یەکی سوور
شیعڕێکی رۆمانتێکیش
دزانی دەریایی دا
گول□یەک لە گەرووی
بێ وڵاتیی بم
نیشتمانی لە ئاوردا
نیشتمانێکی بێ بن

شیعری سێ:
(وانەی سیزێف..لە سنوورەکانی رۆژائاوا
لە سنووری بادا)…
زاراوە دووبارەکان:

پەنجەکانی ئاور
خەفەتباری دزانی دەریا
.ماندوو نا
لە شیعرم دا
رێگای گولڵەکانیش
دەریا یەکی تینوو
لە با
دزانی دەریا
بەرەو دارەکان نا
بۆ گول□□کان
سەربازە خەمینەکانی
وڵات لە باڵی

لە سەر شانم نا
گوللەیەک مەستی باڵەکان
لە نیشتمانم دا

شیعری چوار:
(ئەوشەو لە شمشیرەکانت دەپەڕمەوە خاتوون)
زاراوە دووبارەکان:

نیشتمانم دەکێڵێ
ئەو شیعرە شێتانە
مێترۆدا ون دەبێ
بە تەنیشت مندا ونی
کە نیشتمانم دەکێڵێ
کە ئاورت کردۆتەوە
ئەی با
ئەو شیعرە شێتانە
بە با دەفرۆشێ
دادەبەزی لە باران دا
ئاورێکی خەمۆکە
لاپەڕەی شیعرەکان

شیعری شمارە پێنج:
(٣٦دەرەجەی گرینویجی خوێن)

زاراوە دووبارەکان:

پێشەوەی –با–دام
دەوامەی باران
بە رووی نیشتمان
بۆ تاریکی نا
وەستان نا
زەردەی ئاڵا
سەرلە نوێ دەکاتەوە – با -
ئەو شێعرەی من
وە دەریا؛ پڕ لە خەونی دارستانی ئاور
بە سبەینێی دەریا
من شێعرەکانم

شیعری شەش:
(کێشی ئەو شیعرەت بۆ نادۆزرێتەوە، بلوورێنە تکایە)
زاراوە دووبارەکان:

گورگێک فەرز کەن
لە ئاور
گورگێکتان بەو زستانە
رێ داوەتە شیعرەوە
ناڕەسەن نا
وەرزی شیعر
پێستی بادا
دەریای سوور
لەنگەری بە ئاورەوەیە
گورگێک لە ژێر
ئەی نیشتمانی
تاڵانی -با-
جوگرافیای دەریاکانم
گوللەکانی بەرەو شیعرەکانی ئێوە،
لە بادا
دەنگ دەدەم بە بادا
شیعرێکیش داگیرساو
سەرەتای گورگە
کێشی ئەو شیعرە

لە کۆتاییدا هەر ئەوە ماوە بڵێمە کاکە یونس کورد پیتی (و) لە جیاتی (وە) بەکادێنێ و هەروەها دووبارەبوونەوەی پیتی(کە)ش رەونەقی شیعر تەڵخ دەکات، جگە لەوەی هەر لەمەڕ وشەسازیەوە، ئەسڵ لە کۆپلە و دەستەواژە شیعریەکان (ئەرێنییە) نەك (نەرێنیی) وەك ب□□زتان زۆر ئەو ستایڵە دووبارە دەکەنەوە کە بێزارکارە، گەر لە شیعرێکدا بەکاربێت وەك تەکنیك جوانە ، بەس کە لەزۆر شیعردا دووبارە بێتەوە بێزارکارە، ئەو پیتەش بۆی بەکاردێنن (نا)یە.
دستی ئێوەش خۆش بێت و منیش زۆر ماندووبووم بەم تێڕامان و سەرنجەوەو هەر بژین و حورمەتمان قبوڵ بفەرموون.